

DR. FR. ZBAŠNIK:

Mož z leseno nogo.

tari Ilija je imel leseno nogo. Ljudje so ga od nekdaj poznali takega in nihče ni več prav vedel, kaj se je bilo zgodilo, da je prišel Ilija ob lastno nogo.

Nekega dne se je grel na solncu na klopi pred hišo. Okrog njega se je pojala in svoje burke uganjala kopa vaških otrok. Zdihoval je in prekladal svojo leseno nogo, ki ga je — tako je bilo videti — jako težila. Zdaj — zdaj je udaril z njo ob trda tla. Baš s tem je menda zbudil pozornost mlademu Nacku, ki so mu nenadoma zastrmele oči v starca. Nekaj časa ga je molče opazoval, potem pa ga je premagala radovednost in vprašal je: »Stric, zakaj pa imate leseno nogo?«

»Zakaj? Pa vam povem, otroci, da ne zadene še vas nesreča! Zakaj nesreča, velika nesreča je to, ako pride človek ob katerega koli svojih udov. In jaz sem prišel že jako zgodaj, še jako mlad, zakaj šestdeset let je že, odkar nosim posledice svoje lahkomišljenosti in se kesam, da sem bil tako neposlušen! Poslušajte me in vzemite si k srcu mojo povest!

Bil sem majhen, kakor ste zdaj vi. In živ sem bil kot iskra. Saj tudi vi niste drugačni, zato vam še enkrat rečem: poslušajte! Mati in oče sta me stokrat in stokrat opominjala, da naj ne letam tako brezglavo sem in tja in da naj pazim, preden grem čez cesto, če ne prihaja od kod kak voz. Pa pri enem ušesu noter, pri drugem ven! O tudi vi ste taki, vem, a to ni prav! Starši ne svare otroka brez vzroka! Svare ga, ker se bojijo zanj in vedo, koliko nevarnosti mu vedno preti! Tudi moja dobra mati in moj dobri oče sta se bala zame, a kaj, ko pa je otrok tako neumen in ne ve, kdo mu hoče dobro!

Moj oče se je večkrat razjezil name, ko je videl, da ne zaleže nobena beseda. Zgodilo se je, da me je stresel za lase in me vprašal: »Ali si boš zapomnil? Ali boš slušal?« — »Bom, oče, bom!« Toda vedno zopet sem pozabil na opomine in ostal sem prejšnji zaletel. O tudi vi ste takšni! Saj vidim, saj opazujem! A to ni prav, to ni prav, otroci! Zakaj to se prej ali slej maščuje! Oj, pri meni se je hudo, hudo maščevalo!

Nekoč stojim ob hišnih vratih in zagledam tam onkraj ceste lepega, belega jančka. Oh, jančke sem jaz tako rad imel! Saj veste, kako ljubka živalca je tak mlad janček! Če sem jaz kdaj katerega uzrl, se nisem mogel vzdržati, da bi ne bil poletel k njemu in se malo poigral z njim. Tako me je tudi tistikrat premagalo. Ni bilo še dolgo od takrat, ko sem bil iznova obljubil materi, da ne pojdem nikdar preko ceste, da bi se ne ozrl prej na levo in desno in se prepričal,

če ni kake nevarnosti, če se ne bliža kak voz. Še so mi šumeli materini opomini po ušesih in tudi zdelo se mi je, da res drdra po cesti voz, toda za vse to se zdaj nisem brigal. Bilo mi je samo za jančka, ki je tam onkraj ceste skakal in se tako srčkano poigraval! Kaj opomini, kaj drdranje voza! Otroci, tudi vi ste taki, vem! A to ni prav! Le poslušajte, kaj se je meni zgodilo!

Drdranje voza je bilo že čisto blizu, a jaz sem si mislil: čez cesto že še pridem! In se spustim v tek. Na sredi ceste pa se izpodtaknem in padem. Tisti trenutek pa je bil tudi že voz izza vogla tu in preden sem le misliti mogel, da bi se spravil na noge, sem bil že pod konji. Obležal sem nezavesten. Poslati so me morali v bolnico. Tam so zdravniki izprevideli, da mi je s težkim železom podkovano konjsko kopito zdrobilo levo nogo, in morali so mi jo odrezati, ako so me hoteli ohraniti pri življenju.«

»Ali vas je jako bolelo?« vpraša Nacek.

»Menim, da! Pomisli, če se malo vrežeš s svojim pipcem, kako te že boli! Kaj šele, če ti stere nogo konjsko kopito in ti jo potem še odrežejo! Pa to še ni vse, kar sem pretrpel! Sicer se še zdaj z grozo spominjam na oni čas, ko sem ležal v bolnici, a nič ne bi rekel, ko bi bilo s tem že vse prestano. Pa ni bilo! Najhuje mi je bilo šele potem, ko sem prišel do spoznanja, da sem za vse življenje pohabljen. Drugi otroci, moji vrstniki, so rajali, se igrali in skakali, jaz s svojo leseno nogo sem jih pa iz daljave opazoval in zavidal za njih zdravje in veselje, ki so ga imeli. Oj, kako rad bi se bil samo enkrat še pomešal med nje in delal vse to, kar so delali oni, a če sem kdaj poizkusil kaj takega, sem precej videl, kako neroden sem s svojo leseno nogo in da ne spadam več med nje. Žalosten sem se umaknil in dostikrat sem jokal kje v kakem kotu sam zase. Pozneje, ko sem bil odrasel, sem pa vse to še bolj živo občutil. Nikdar se nisem mogel tako gibati kot drugi, zato pa tudi v družino nisem hodil. Zapuščen in sam sem bil in ljudi sem se bal, ker je bilo med njimi trdosrčnežev dovolj, ki so se norčevali iz mene in delali opazke o moji leseni nogi.

Oh, in v svet bi bil šel rad, v svet! Kako me je srce gnalo, kako sem si želel, da bi mogel čez gore in čez morje... Pa pojdi, pa pojdi, če moreš, z leseno nogo! In pohabljenca gledajo povsod postrani! —

Oj, otroci, vzemite si mene za zgled. Slušajte starše! In bodite previdni in pozorni, da se vam ne zgodi, kakor se je meni zgodilo!«

